

GAZUYI N°6

DUESMA EDITURO KELKE KOREKTIGITA

NEDEPENDANTA E NE FREQUA REVIUO IDOZA

a reviuo es tote libera,
Do vu povez kopiar,
parte o tote,
forsan difuzar ol,
sen ke la redaktero impidez lo.

Somario

Louis BRAILLE /Lui Bray/

La literaro reliefa Braille por la blindi es vera sistemo internaciona uzata hodie da multa personi.

Me sherchis ye multa situi e dokumenti por skribar un artiklo, multa ek li semblas nur kopio di altra, e fine, regretinde, kelka pagini di ta jurnal similesas ye multa pagini °web quin vu povas lektar en vua patruazo.

Ek la primitiva sistemo de domino kun punti da Braille qua esis kreata por la linguo franca, hodie multa landi uzas de la sistemo, adaptata a lia lingui.

On vidos ke Ido es tote bone skribebala per la literi dominatra. La bezono de

komunikar en la tota mondo per komputori aceleras la diskuti e pokope la bazala signi Braille similesas en multa lingui, quankam ankor multa labori mustas facesor. Idolinguo, skribata per latina literi, es tote adaptata a la relief-imprimo, nam ol bezonas nur la bazala signi.

Me komencabis ta numero 6 de Gazuyi en 2012, ma quik cesis laborar pri ol. En novembro 2015, me decidis parfinar ol rapide. Ne multa pagini, klare, ma naturale on trovas en ta edituro texto da altra Idisto quon me enkorpigas en Gazyi e me dankas la skriptero. On trovas anke poesiala kansono tradukita de la hispana linguo, quar poemi da Antonio Machado e diversa altra kozi quale serchado de vorti relatante la seglo-navigo.

Se vu lektus ta reviueto kun interesu e forsan kun plezuro, la maxim granda plezuro esos por me.

Lenadi Moucina

Retroveno en la mondedo di Ido.....	2
Quar poemi da Antonio Machado...	3
Louis Braille /Lui Bray/.....	4
e lua alfabeto.....	4
La literi Braille en IDO.....	5
Esperanto sen Flexioni.....	6
La lupeto bona.....	7
Koridoro di Speguli.	8
La Duk-Duk.....	11
La vorti di seglobateli.....	12
Linguala pagino....	14

**La cirkleto °
avan vorto o
cito-hoketo nur
indikas ke ta
vorti ne es di
Idolinguo**

**Me korektigis
diversa erori, do to
es la duesma edituro**

Retroveno en la mondeto di Ido

da la redaktero

Dum plura yari, me studiis, lektis ed skribis (ve ! ne sen erori) la linguo Ido. Tamen, la ambiento neagrebla en la diversa forumi facis ke me ekiris li e ne plu deziris parto-prenar la movimento. Semblas ke multa altra idisti facis same e la linguo esas hodie mortanta. En la tota Europa, en ta yaro 2015, ne multe plus kam dek personi skribas interrete per Ido, e nur kelka altri en la resto di la mondo.

Depos 2012, la aktiveso en la idala forumi esas deskreskanta, ma kurioze, lo sama eventis en altra forumi pri helpanta lingui tale Glosa o Elefen, Neutral ... To es tre facila videbla ye la Yahoo forumi qui furnisas la nombreri de mesaji po monato. Quo evenitis? Me ne havas elementi por riskar hipotezo.

Tamen, ta yaro, ye la interreto, me joyas vidir apareskar nova siti pri Ido qui havas bon aspekto moderna e propozas imajo de la movimento idala sen konfliktema referenci ye la Esperanto, quin on ne bezonas hodie. Videz hike ta nova situi, quankam li ne esas parfinita. : <http://io.ido.li/>

Parelele on vidas ankor nova blogi en Ido quale ta da Gonzalo Neves : <http://labluaplumo.blogspot.pt/> qua skribas bela e longa texti.

Forsan Ido ne es mortonta !Me prizas Ido precipue por lua logikema ambicii. Evidente, kun la tempo, mal-uzo di vorto povas divenar quaze la regulo, same en Ido kam en la lingui naturala. Tamen, on ne devus agar tale, e quik korektigar lo kande ulu facas remarko. Exemple, la radiko "revu" es verbala : ni havas la formo revuar, e do, la vorto revuo es ago. Quankam la dicionario francoza/Ido de 1915 donis la senco jornal a revuo, uzar ol tale es evidentemente aplikar a nia komuna linguo la manieri di la franca linguo, o di la angla o di altra qui uzas vorti simila : "revue", "review", "revista" ... Durar en bona texti kun tala eroro, es irar kontre la logikemo di Ido, e ni bezonas bona vorto por remplasar "revuo" uzata kom nomo pri periodoza editajo. Kelka idisti, me ipsa, uzas la vorto *sito pri paginari webala, vice situo qua es ago. Simile me serchis solvuro pri "revuo", ma retindre me ne trovis sat bona vorto. Forsan me audiacoze propozus krear *reviu : mikra chanjo, ma sat klara e ne kontre logikemo di Ido.

Se me ed altri ekiris la movimento idala, altri duras, quale Tiberio Madonna qua laboris e laboras serioze pri la vortaro e publikigas reguloze lua "Oficala Komunikilo" pri la nova vorti e on devas agnoskar ke to es la precipua fonto vivanta pri la linguo. On trovas lua verkaji hike : <http://lingletr.blogspot.fr/> en ta blogo qua nomizesas "Prilingua Letraro". Multa nova vorti uzata en cienci o sporti quin on bezonas por parolar pri nia nuna mondo mankas en la klasika dicionarii, on devas gratular lu qui reguloze propozas nova vorti bonege kreinta segun la reguli de Ido. En la numero 2 di Gazuyi, me ripublikigis texto da Carlo Nardini pri la eroro di uzar "rideto" en altra senso kam mikra rido. Carlo Nardini propozis *smilar e depos ta tempo, me uzis ta vorto en mea skriptaji.

En lua Oficala Komunikilo n°15 ,Tiberio Madonna oficaligis la formo SMAILAR, segun la angla vorto "smile" ed la adopto anciena di la vokala formo de la angla vorto "fire" por la vorta fairo di Ido. Quankam me desprizas la formo "ai" di fairo vice nur "firo", me konkordas kun Tiberio por uzar smilar same fairo nam to es tote logikoza. La precipua interesu di la linguo Ido esas la logikemosu quan la unesma kreanti deziris. Tre rare li eroris en la vortaro, e me astonesas kande me falas sur tala ne precizaji.

Exemple, longa-tempo me esis deskontenta di la vorto "rozea" pri la koloro di kelka rozi e me uzabis la angluazatra "pinka" nam omna rozi ne havas sama koloro! En la Oficala Komunikilo n°14, me joyas vidar apareskar ta radiko "pink" por la koloro meza inter blankeso e redeuso. Do, uzez de nun ta plu bona vorto pinka vice la eroroza "rozea".

Altra rara eroro qua duras e quan me desprizas en la vortaro idala, situesas en la vorto "modo". Forsan uladie la duopla sensi di ta vorto esos bone korektigata (videz Gazuyi n°). Sen vera entuziasmo me propozis "fashiono" apud "modo", nam me preferas uzar tala angluazatra vorti ne vere internaciona, kam konfuzo de sensi.

On povus kredar, kande on vidas la diskursi pri la vortaro, ke Ido havas multa defekti, ma la vereso es tote kontrea. La sistemo funkcias bonege, nam la reguli esas tre klara e la afixaro permisas facile la kreco de nova vorti. La gramatiko havas sate reguli por expresar precize la pensadi e me trovis nur un grava defekto : la konfuzo di "qua" pronomo ed "qua" adjektivo. La formo "qua" por la adjektivo es korekta e ne variebla, ma la formo "qua" por la pronomo, devenante "qui" por la pluralo ed "quo" por la kozi es eroro. La normala formo por la pronomi es U, quale on povas klare vidar lo en multa artikli da Couturat : lu, li, lo, do on devus uzar "qui" ed "quo" quale nun, ma QUU vice QUA.

Me komprendas qua diferenciar QUU ed QUO povus esar tre desfacila por multa oreli e ke la kreanti de Ido preferabus la sono "kwa", ma to es ne logikozia e lasas makuli sur la klareso di la linguo. Ve, quale naturala lingui, la uzo di Ido dum un sekulo kreas normi qui ne povas facile esar chanjata. Do me timas ke on devus longatempe durar kun ta regretinga konfuzo, la vorti gramatikala esante la nukleo harda di la linguo e desfacile chanjebla vice la nomi di kelka kozi. Tamen, forsani plu kapabla kam me trovos la eleganta formo pri "qua" pronomo qua ne esos adjektivatra formo.

Quoniam es mea deziri, me povas nun dicar ke me wishas to, nam la vorti « quoniam » ed « wi-shar » apareskas en la Oficala Komunikilo pos esar uzita da plura Idisti depos plura yari.

Uladie, forsani, me insertos la nova vorti en la faili di Vorteko, la mea skribo-programmo qua montris, certe ne omna, ma multa erori vortala skribante per Ido. Vartante ke me facos lo, vu povas da vu ipsa, insertar vua propra komplementa vortaro en ta skribo-programmo. Lektez quale facar uzante la programo adjuntita Dicionareko.

Ta libera programi es tote libera, vu trovos oli ye ta adresu webala : <http://panglosa.chez.com/>

Quar poemi da Antonio Machado

tradukita en Ido da la redaktero

Vespero tranquila, quaze

Vespero tranquila, quaze
kun sereneso dil anmo, por
esar yuna, por esabir tale
kande Deo volis, por
havir kelka joyi ... olim
e povar dolce rimemorar lin.

**

Forsan la manuo en revi

Forsan la manuo, en revi,
di la semero de steli,
facis sonar la muziko obliwita
quale noto di la lira grandega,
e la ondo humila a nia labii venis
de poka paroli verega.

**

An la bordo di la voyeto

An la bordo di la voyeto ula dio ni sideskas.
Ja nia vivo es tempo, e nia sola peno
es la desesperanta posturi quin ni agas
por vartar. Tamen Elua ne indijos lor la rendevuo.

**

advokas mea kordio ...

Advokas mea kordio, ula klara dio
kun parfumo di jasmino, la vento.

- En kambio de ita aroma
Tote la aroma di tua rozi, me volas.

- Me ne havas rozi; flori
en mea gardeno ne esas nun; omni mortis.

Me forportos la plendi di la fonteni
la folii flava e la velkinta petali.
E la vento fugis ... Mea kordio sangifis...
Anmo : Quon tu facis de tua povra gardeno?

**

Louis Braille /Lui Bray/ e lua alfabeto

Louis Braille naskis ye la 4 di januaro di 1809, en Coupvray /kuvre/, en la departamento Seine et Marne /sen e marn/ di Francia. Lua patro esis selfisto, importa aktiveso en ta tempo kande la animali esis la forco por tirar la veturi e la plugili, e same lua spozino, ilu savis lektar, quo esis sat rara che la laboristi manuala. Kande la infanto evis tri yari, ludante en la laboreyo di lua patro, Louis vundis su ye la okulo per un serpeto. To quo ne esus forsan tre grava hodie, en ta tempi lo esis e la infekto ganis la altra okulo, e pos un yaro la infanto devenis blinda.

Lua genitori esis personi sagaca e savis ke sen bona eduko kultural, lia filio sen video esus kondamnita a la mizero. Pos kelka yari en la skolo di la vila-jo, li serchis plu granda skolo por ilu qua esis ja bona lernanto e ja bona muzikisto, e fine trovis la Instituto por la yuna blindi quan kreabis kelka tempe antee Valentin Haüy /valentin Haui/, e Louis Braille eniras ta skolo la yaro mem kande la oficero de artilrio Charles Barbier de la Serre /sharl barbie de la ser/ prezantis a la blindi lua sistemo de sonografio, altre nomizita "noktala skribo", kreita por permisar a la militeri de skribar e lektar mesaji en la obskureso.

Ta sistemo, aproxime la sistemo di la stenografio di la sekretarii, skribas la soni, ne literi di la kustumala skribo di la linguo. Ma la bona ideo mem ja esis en ta sistemo, nam irga sonografo esis komposta per punto salianta, ordinita segun du rangi vertikala de sis punti.

La kindo Braille, qua evis lor dek-e-du yari, uzis sat habile ta sistemo, ma ne esis satisfacata : tro multa punti, sistemo de skribo diferanta di la skribo per literi Romana, ne ortografio tradicionala, nula signi diakritika, nula signi puntizala, nula signi matematikala o muzikala.

Do lu komencis plubonigar la sistemo Barbier, qua havis ja la bona ideo di la punti e mem la aparato kompozata de treliso e puncilo quaze simila a ta quan me ofte vidis uzesar da kolego di me.

Kande lu evis nur dek-e-kin yari, lu propozis kodexo alfabeto konstruktata semblante domino-stoni qua bezonis nur du rangi de tri punti po litero, qui povis esar en reliefo o ne, quin la blinda lektanti sentas nur pozante la fingro sur la signo, sen bezonar movar lu. Ta sistemo binara por la fingri es hodie tre facile komprenda da la sistemo di komputori !

Pose, lu serchis quale plubonigar la relati inter la blindi e la vidanti, e klare dicis ke la vidanti ne facos la unesma paso e do, ke la blindi ipsa devos trovar moyeno de komunikar grafike kun la vidanti. En ta skopo, lu propozis en 1839, sistemo plu komplexa qua ne devenis la normo, nam ol ne esis sat praktika. Ma la generaligo di la sistemo de relief-imprimo permisas la kreato de mapi geografiala por la blindi, ol-quin li savas lektar per la fingro. Hodie on uzas tala modo de fabrikar mapi.

Ma hodie on povas per la komputoro tre facile skribar a blindi : on nur bezonas skribar kustumale, e pose chanjar la literi po literi Braille. Tamen, kelka sorgaji bezonesas, nam la cifri, la mayuskuli, e diversa altra normi bezonas la uzo de prefixo. Do se on skribas a blindo, on devus konocar to e insertar la ko-rekta prefixi en la texto. Semblas ke kelka programi komputoralia ja facas ta transformo (me opinias ke to es tre facile programigebla). Pose, la blindo che lu, koram lua aparato povas transformar la literi Braille en diversa sistemi por la fingri, o nur imprimar ol sur papero specala qua facas reliefi kande on varmigas lu en forno.

Lo bona es ke to funciona tre bone en la altra sin-so. La blindo skribas en Braille, transformas facile en altra literi, e irgu povas lektar normala Ido ye lua skreno de komputoro, e certe, la revo di Louis Braille por ke la blindi povas komunikar quale la vi-danti esas hodie plus possiba kam jame antee.

**

La literi Braille en IDO

Me ne savas se antee ula blindo uzis la linguo Ido, nek mem se hodie, anonime, kelku qua ne klamis lua blindeso tra la interreto, esas Ido-uzanto.

Quankam me havas ankor mea du okuli, me lernas la literi Braille por povar lektar oli, ne per mea fingri ne sat sentema, ma per la vido, nam to ne es plu desfacila kam lektar la literi romana. Nur problemo de exercado.

Yen kelka indiki :

En la alfabeto Braille, karaktero reprezentetas per 6 punti di matrico kun 2 koloni e 3 linei ; irga punto es numerizata quale en la imajo dextre. Irga karaktero kompozesas de un a 6 punti.

La unesma dek literi uzesas por la cifri, kun prefixo qua indikas lua numerala signifiko.

La W ne sequas la ordino nam ta litero ne existis en 1839 en la alfabeto franca, odnek pri la literi romana ipsa, semblas ke la normo franca es hodie tote universa. Ma pri la cifri, to movas ankor multe hodie, mem en Francia ube depos 2006, la nova normo « Antoine » /antwan/ es oficala e precipue chanjas la signi matematikala.

La nombro de karakteri posibla es 64, do facile on kreis la signi di puntado pri

• : ; “ ” “ ” “ ” “ ”
A B C D E F G H I J

;; ; ; ; ; ; ; ;
K L M N O P Q R S T

; ; ; ; ; ;
U V W X Y Z

Pri Ido, on nur bezonas la signi di la alfabeto, tamen la blindi preferas ne uzar digrami, do on povas tre bone selektar signi po SH e CH. Lo plu simpla es sequar la listo e do selektar por to, respektive, la signi ç (unicode ⠯) ed é (unicode ⠿) qui es literi « ç » ed « é » en Francana Braille e qui uzesas diverse che altri.

Pri « qu », on povas tre facile sparar spaco, uzante nur la « q » qua es omna tempe sequata da la « u ». Do nur un signi vice du.

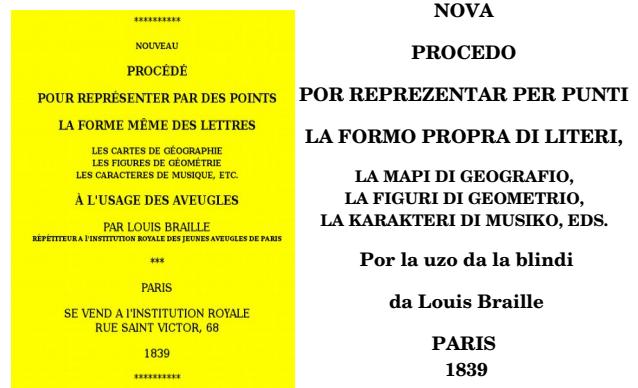
Pri la nombrri, la originala normo esis uzar la unesma literi di la alfabeto kun prefixo qua indikas la nombro. La nova normo franca da Antoine ne nur chanjis la signi prefixa qua indikas ke lo sequanta es nombri, ma anke la cifri ipsa, uzante nun la signi de puntado kun prefixo.

Ma quoniam on ne havas ja internaciona regulo, quale selektar la bona sistemo ?

La unesma sistemo esabis kreatata da la Comandanto Barbier /barbye/ por oficeri militista, ma bezonis la laboro da yuna blindo por esar bonege adaptata a la bezoni di la blindi.

Same, por Ido, la ago di idisto blindi esos necesas por selektar la maxim bona regulo internaciona por la cifri uzebla en Ido.

**

Esperanto sen Flexioni

da Rick HARRISON,
tradukita en Ido da Lenadi Moucina

° « Esperanto sen Fleksio » (abreviata en EsF) es dialekto propozita di la artificala linguo Esperanto. O se vu preferas, nomizez lu kom propozita reformo. Tala propozi esas multa e rare atraktas multa uzanti, ma es amuziva konsiderar li.

Quar elementi di Esperanto sen Flexioni pri tutmonda formo de internaciona linguo

1. On forjetas sufixo **-j**. Esperanto sen Flexioni ne havas flexioni de nombro.
2. On forjetas sufixo **-n**. Normala vortordino indikas la rolo di la vorto qua povas esar subjekto, verbo, komplemento. Nova prepoziciono "**na**" tamen povas indikar verbokomplemento, kande on bezonas to : exemple °"na birdo manĝi kato" esas same kam °"kato manĝi birdo".
3. On ne uzas la sufixo **-is, -as, -os, -inta, -onta, -ata, -ota**. La konteksto e adverbi indikas tempo. Verb-desinenci di EsF esas : **-i** (formo indikativa), **-u** (imperativa), **-us** (kondicionala), **-anta** (aktivia), **-ita** (pasiva).
4. La litero "**w**" remblas la u-kon-hoko (**ŭ**).

EsF eliminias multa ne necesa gramatikala flexioni qui efektigas trubli che personi di qua la linguo natiua (ex : Chini, Angli, Indonesiani) havas grama-tiko plu simpla kam tradiciona Esperanto. EsF enkorpigas la reform-propozo quo semblas posedar maxim multa prizanti, remblasante la **ŭ** per **w**. Ecepte ta chanjo, EsF ne chanjas la vortaro, per ta maniero, la dekeduo de dicionari qui existas pri Esperanto duras esar uzebla.

EsF es experimento.

Pluse la quar elementi listata supre, me notis nur diversa kozni pri mea propra stilo uzante EsF.

Prego, probez ol e videz se vi developus sama o diferanta stilo.

- Me uzas la artiklo "la" min ofte.
- Me sentas bezono de *optebla maniero por expresar la pluralo di la nomi. Ne sufixo, ma forsan mikra

vorto uzebla quale "tri, kvar ..." e signifikus "plus kam un".¹

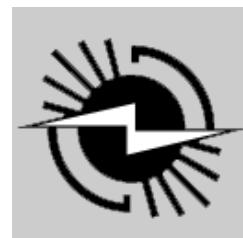
- Me sentas bezono de artiklo qua permisas a ni facar kelka frazi komentala.²
- Me sentas bezono de metodo por chanjar adjektivi en verbi statika : Vice "esti granda", me volus dicar "grandazi" (o kelka kozo simila)³

EsF propozesis unesme en 1996;
rividita en 1998, 2002, 2004.

Specimeno:

Nia patro, kiu esti en ĉielo, sankta estu via nomo. Venu via regno. Estu farita via volo, sur tero kiel en ĉielo. –Paternoster prego

Konsideru via korpo; pripensu ĝia malprereco. Korpa doloro kaj plezuro esti same la kawzo de ĉia sufero, tial ne troindulgu ĝi. Observu via menso, kaj rekonu, ke via 'memo' esti pasema. Se vi vivus law mia instruo, vi povus forlasi sufero. Kiu vivi law mia instruo, nur tiu esti mia vera disiciplo. – Budho

Pagino interretala da Rick Harrison pri EsF :
<https://web.archive.org/web/20120409055737/http://www.rickharrison.com/language/esf.html>

*noto : Rick Harrison cesis sua interretala aktiveso depost aprilo 2012.
Ta adreso es nur che Waybackmachine.*

1 **noto da la tradukero** : la vorto « le » havas ta rolo en Ido kande on ne povas uzar la dezinenco « i ».

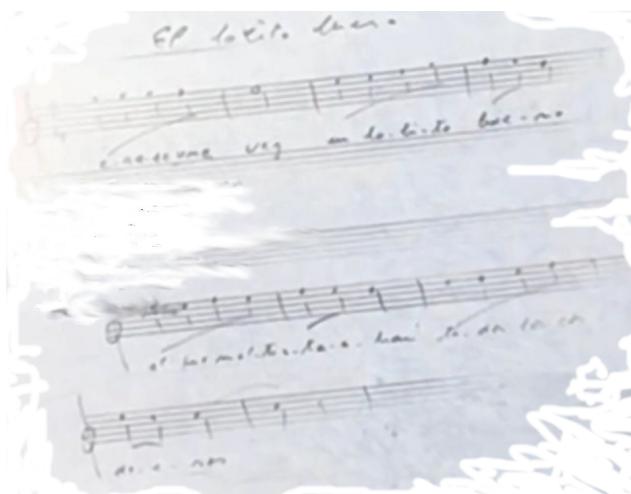
2 **noto da la tradukero** : me ne savas vere quale korekte tradukar la frazo di la autoro quan me skribas hik : ° « I feel the need for a particle that would allow us to make some "topic, comment" sentences. »

3 **noto da la tradukero**: Ido ja facas lo : esis granda = grandesis.

La lupeto bona

Tradukuro en IDO

Esis ulafoye
ul' lupeto bona
quan persekutadis
omna la mutoni
E havadis anke
ul' princulo mala
sorcistino belega
e honorinda pirato.
Omna ita kozi
esis ula foye
kande me sonjadis
mondo renversita.

Julia » °(Palabras para Julia).

Ankor vortito pri la « lupeto bona », me skribis la tradukuro serchante la sama nombrido de silabi por povar kantar en IDO ta hispana kanson. Forsan se ulu qua havas plu bona e justa voxo kam me, povus enrejistrar su kantante, e sendar la kanson ye la interreto, me dankos lu bonvole. La muziko es semblante sat facila ler-nebla, adminime por ulti qui savas kantar.

El lobito bueno

Texto originala en Hispana linguo

*Érase una vez
un lobito bueno
al que maltrataban
todos los corderos.*

*Y había también
un príncipe malo,
una bruja hermosa
y un pirata honrado.*

*Todas estas cosas
había una vez.
Cuando yo soñaba
un mundo al revés.*

Ta poemeto da Jose Agustin GOYTESOLO, poeto Hispana, devenis famoza nur kande la kansonisto Paco IBAÑEZ kreis muziko e kantadis ol tra la mondo. Vu povez audar lu ye la interreto, exemple che Youtube a ta adreso :

<http://www.youtube.com/watch?v=-7iN7PH6ADo>

Naturale vu povas serchor altra video, ma me konsilas ke vu selektez ula kande la kantisto esis sat yuna, nam, quale che irgu, la voxo perdis che lu la klareso kun la yari. Pluse, vu povez trovar anke altra kansonon da Paco e Jose Agustin, quale anke famoza « Paroli por

Koridoro di Speguli

Da Frederic Brown
Ilustrita da Vidmer

Tradukita de la Angla-linguo en IDO
da Ian Niles

Esas desfacila decido, kad abandonar la vivo por povar vivar ol itere. Dum instanto vu pensas ke lo esas blindeso provizora, ta tenebro subita qua venas ye mezo di posdimezo lumoza. Lo mustas esar blindeso, vu pensas. Ka la suno qua brunigabis vu povis extingesar ye instanto, lasante vu ye total negreso?

Lore la nervi di vua korpo dicas a vu ke vu stacas, malgre ke ante nur un sekundo vu sidis komfortoze, preske inklinante, en stulo kanvasal. Che la teraso di domo di amiko en Beverly Hills. Interparolante kun Barbara, vua fiancota. Regardante Barbara – en vesto natal – elua pelo brunatra en la sunlumo brilanta, bela.

Vu surhavis vesto natal. Nun vu ne sentas ol an vu. La lejera preso dil tayo-bendo elastika ne plus esas ibe an vua tayo.

Vu tushas vua hanchi per vua manui. Vu esas nuda. E vu stacas.

Irgo quo eventis a vu esas plu multe kam chanjo a subita tenebro od a subita blindeso.

Vu levas vua manui taste avan vu. Oli tushas surfaco simpla e glata, muro. Vu eskartas oli e singla manuo atingas angulo. Vu turnas lente. Duesma muro, lore triesma muro, lore pordo. Vu esas en vesto-chambreto ye cirkume quar futi quadrata.

Vua manuo trovas la maneto dil pordo. Ol turnas e vu pulsas la pordo apertita.

Esas lumo nun. La pordo apertesabas ye chambro lumata . . . chambro quan vu nultempe vidis ante nun.

La chambro ne esas granda, ma ol esas agreeble moblizita – quankam la stilo dil mobli esas stranja a vu.

Modesteso igas vu sorgeme apertar la pordo tilkomplete. Ma la chambro ne havas personi.

Vu pazas aden la chambro, turnante por retrovidar aden la chambreto, qua nun lumesas per la lumo del chambro. La vesto-chambreto esas e ne esas vesto-chambreto. Ol havas dimensioni e formo di vesto-chambreto. Ma ol kontenas nulo, mem nula agrafa, nula vergo por pendar vesti, nula tabulo. Ol havas

vakua muri e esas vakua spacio ye quar-ople-quar futi.

Vu klozas la pordo e stacas regardante cirkum la chambro. Ol esas cirkume dekedu-ople-dekesis futi.

Esas un pordo, ma ol esas klozita. Esas nula fenestri. Kin mobli. Quar de oli esas familiara a vu – plu o min. Un de li aspektas quale skribtable funcionala. Un esas evidente stulo ... qua aspektas komfortoze.

Esas un tablo, ma olua suprajo havas plura nivel vice nur un. Altra moblo esas lito o kanapeo. Ulo brilestanta jacas trans ol e vu marchas ad ol e prenas la kozo brilestanta e examenas ol. Esas vesto.

Vu esas nuda, por ke vu metas ol. Pantofli esas parte sub la lito (o la kanapeo) e vu glitas vua pedi aden oli. Oli fitas, e oli esas varma e komfortoza quale nulo quon vu irgetempe surhavis an vua pedi. Quale lano de mutonyuno, ma plu mola.

Vu esas parvestita nun. Vu regardas la pordo – la nura pordo dil chambro excepte olta dil vesto-chambreto de qua vu eniris. Vu marchas al pordo e ante ke vu probos la maneto, vu vidas la mikra afisho skribita per skribmashino glutinita poke super ol qua havas ica vorti : Ca pordo havas seruro tempal aranjita por apertesar pos un horo. Por motivi quin vu balde komprenos, esas plu bona ke vu ne departez la chambro antee. Esas letro por vu sur la skribtable.

Esas nula signaturo. Vu regardas la skribtable e vidas ke esas kuverto sur ol.

Vu ne ankore iras por prenar ica kuverto del skribtable e lektar la letro qua mustas esar en ol.

Pro quo ne? Pro ke vu favoras.

Vu vidas altra kozi en la chambro. La lumo ne havas fonto quan vu povas deskovrar. Ol venas de nula loko. Ol ne esas lumo nedireta. La plafono ne reflektas lumo irgemaniere.

Ne esas lumo simila en la loko de ube vu venas. Quo vu intencis per "de ube vu venas"?

Vu klozas vua okuli. Vu dicas a vu, "me esas Norman Hastings. Me esas profesoro asociita de matematiko che la Universitato de California Sudala. Me evas ye duadekekin yari, e ica esas la yaro dekenincent-e-kinadek-e-quar.

Vu apertas vua okuli e regardas itere.

Ta stilo di mobli ne existis en Los Angeles – o en irga loko altra quan vu konocas – ye 1954. Ta kozo en la angulo – vu ne povas mem divinar quo ol esas. Tale vua avulo povis regardar televiziono-aparato.

Vu regardas adinfre vu ipsa, la vesto briletanta qua vartis vu.

Per polexo e index-fingro vu palpas olua texuro.

Esas simila a nulo quon vu tushis irgetempe antee.

Me esas Norman Hastings. Ica esas la yaro dekenonacent-e-kinadek-e-quaresma.

Subite, vu mustas savar nemediate.

Vu iras al skribtable e prenas la kuverto qua jacas sur ol. Vua nomo esas mashin-skribita sur ol : Norman Hastings.

Vua manui tremas poke dum vu apertas ol. Ka vu blamas oli?

Esas plura pagini, mashin-skribita. "Kara Norman," ol komencas. Vu foliumas rapide til la fino por serchar la signatura. Ol esas nesignatita.

Vu retro-foliumas e komencas lektar.

"Ne pavorez. Esas nulo pavorinda, ma esas multo explikenda. Multo quon vu mustas komprenar ante ke la seruro tempal apertos ita pordo. Multo quon vu mustas acceptar e – obediar.

"Vu ja divinis ke vu esas en la futuro – en to quo semblas a vu la futuro. La chambro e la vesti mustis dicir to a vu. Me tale planis to por ke la shoko ne esez tro subita, por ke vu saveskez lo pos plura minuti vice lektez lo hike – e tre probable deskredet to quon vu lektas.

"La 'vesto-chambreto' de qua vu jus pazis, quale vu ja saveskis, esas mashino por voyajar tra tempo. De ol, vu pazis aden la mondo di 2004. La dato esas la sepesma di Aprilo, nur kinadek yari del lasta yaro quan vu memoras.

"Vu ne povas retroirar.

"Mi facis to a vu e vu darfias odiar me pro lo, me ne savas. Vu povas decidar to, ma lo ne importas. To quo ya importas, e ne a vu sola, esas altra decido quan tu mustas facar. Me ne esas kapabla facar lo.

"Qua skribas to a vu? Me preferas ne ankore dicar vu. Pos ke vu finos lektar to, quankam lo ne esas signatita (nam me savis ke vu serchos unesme

signaturo), me ne bezonas dicar a vu qua me esas. Vu savos.

"Me evas sepadek-e-kin yari. En ica yaro duamil-e-quaresma, me studias 'tempo' dum triadek de ta yari.

Me kompletigis la unesma mashino por voyajar tra tempo irgetempe konstruktita – e til nun, olua konstrukto, mem la fakto ke ol konstruktesis, esis mea propra sekreto.

"Vu jus partoprenis ye la unesma granda experimento. Vu responsos pri decidar kad esos plu multa experimenti, kad ol devas donesor al mondo, o kad ol devas destruktesor e nulatempe uzesos itere."

To esas la finajo dil unesma pagino. Vu regardas adsupre dum momento, hezitante pri foliumar til la nexta pagino. Vu ja suspektas to quo venas. Vu foliumas til la nexta pagino.

"Me konstruktis la unesma mashino por voyajar tra tempo ante un semano. Mea kalkuli dicis a me ke ol funcionos, ma ne quale ol funcionos. Me expektis ke ol sendos kozo ne-chanjota ed integra ad-retroe en tempo – ol funcionas nur ad-retroe en tempo ne adavane.

"Mea unesma experimento montris a me mea eroro. Me pozis kubeto metala aden la mashino – olta esis plu mikra kam olca de qua vu jus marchis – e ajustis la mashino por retroiror a dek yari. Me enswichis la mashino ed apertis la pordo, expektante vidar ke la kubo desaparis. Vicee me vidis ke ol polvigesis.

"Me enpozis altra kubo e retrosendis ol a du yari en la pasinto. La duesma kubo retrovenis nechanjita, excepte ke ol esis plu nova, plu brilanta.

"To donis la respondo a me. Me expektis ke la kubi retroiros en tempo, e oli facis to, ma ne ye la senco quan me expektis. Ta tri kubi facesis ye cirkume tri yari ante nun. Me retrosendis la unesma a yari ante ke ol existis ye olua formo facita. Dek yari ante nun ol esis erco. La mashino refacis ol ye ita stando.

"Ka vu komprendas quale nia antea teorii di voyajar tra tempo esis eroroza? Ni expektis povar pazar aden mashino por voyajar tra tempo ye, ni dicez, 2004, ajustar ol ye kinadek yari ante nun e lore ekpazar ye la yaro 1954 ... Ma lo ne funcionas tale. La mashino ne voyajas en tempo. Nur la kozi en la mashino esas chanjata, e takaze nur ye olia relato ye oli ipsa e ne ye la restajo dil universo.

"Me konfirmis to per mea kobayi, per sendir un de oli, qua evis sis semani, retroe ye kin semani, e ol divenis infanto.

"Me ne bezonas skisar omna mea experimenti hike. Vu trovos arkivo pri oli en la skribtable e vu povas studiar ol plu tarde.

"Ka vu komprendas nun to quo eventis a vu,

Norman?"

Vu komencas komprender. E vu komencas sudorifar.

La me-o qua skribis ta letro quan vu nun lektas esas vu, vu ipsa ye la evo di separek-e-kin yari, en ica yaro di 1954. Vu esas ta homulo qua evas separek-e-kin yari, kun vua korpo retroirinta a to quo ol esis ante kinadek yari, kun omna memoraji dum kinadek yari efacita.

Vu inventis la mashino por voyajar tra tempo.

E ante ke vu aplikis ol a vu ipsa, vu facis ica aranjuri por helpar vu orientizar vu. Vu skribis la letro a vu, quan vu nun lektas.

Ma se ta kinadek yari foriris por vu, quo eventis ad omna vua amiki, ad iti quin vu amis? Quo eventis a vua genitori. Quo eventis ad ita puerino quan vu planas – planis -- spozigar.

Vu duras lektar.

"Yes, vu volos savar to quo eventis. Matro mortis ye 1963, Patro ye 1968. Vu mariajis vu a Barbara ye 1956. Me regretas dicar a vu ke el mortis ye nur tri yari plu tarde, ye aeroplano koliziono. Vu havas un filiulo. Il ankore vivas. Lua nomo esas Walter. Il nun evas quaradek-e-kin yari ed il esas kontisto en Urbo di Kansas."

Lakrimi eniras vua okuli e dum momento vu ne plus povas lektar.

Vu koaktas vu a relekta.

"Ma retroe al deskovro. Vu komencas vidar ula implikaci. Vu bezonas plu multa tempo por komprender omna oli.

"Olu ne permisas voyajar tra tempo, quale ni pensis pri voyago tra tempo, ma olu ya donas a ni nemortiveso di ula sorto. Nemortiveso di ta sorto quan mi donis provizore a ni.

"Ka lo esas bona? Ka retroirar al yuna korpo valoras perdo di memoraji di kinadek yari de vivo. La sola maniero ye qua me povas saveskar esas probar, tam balde kam me finos skribar to e facar mea altra preparuri.

"Vu ya savos la respondo.

"Tamen ante ke vu decidez, memorez ke esas altra problemo, plu importa kam la problemo mental. Me intencas la problemo di tro multa personi en la mondo.

"Se nia deskovrajo esas donata al mondo, se omnua esas olda o mortanta povas riyuneskor, la populo preske duopleskos singlageneracione. La mondo -- mem lando pasable iluminata quale la nia – voluntus acceptar koaktata preventado di gravideso kom solvuro.

"Se olta donesos al mondo, quale la mundo esas ye 2004, e pos un generaciono esos famino, sufrado, milito. Forsan kompleta krulo di civilizuro.

"Yes, ni atingis altra planeti, ma oli ne konvenas a

koloniizo. La steli darfas esar nia respondo, ma ni atingos oli nur pos longa tempo. Kande ni atingos oli uldie, miliardi di planeti habitebla qui mustas existar esos nia respondo ... nia salono. Ma antee, quo esas nia respondo?

Ka onu destruktas la mashino? Ma pensez pri vivi sennombra quin ol povas salvar, sufrado quan ol povas preventar. Pensez pri to quo ol signifikus ad homo mortanta pro kancero. Pensez..."

Pensez. Vu finas la letro e vu depozas ol.

Vu pensas pri Barbara, qua mortis ye quaradek-e-kin yari ante nun. E pri la fakteto ke vu esis spozo di elu dum tri yari qui nun esas perdita por vu.

Kinadek yari perdita. Vu maledikas la olda homulo di separek-e-kin yari qua facis to a vu ... qua koaktis vu facar ita decido.

Bitre, vu savas quo ta decido mustas esar. Vu pensas ke ilu savis to anke, e vu saveskas ke ilu povis sekure koaktar vu decidar. Maledikez il, il devis savar.

Tro valoriza por destruktesar, tro danjeroza por donacesar.

La altra respondo esas dolorigive evidenta.

Vu mustas esar la gardero di ca deskovrajo e mantenas ol sekreto til ke ol esos sekura donacesar, til ke homaro diplasos su ad astri ed havos nova mondi populizebla o til ke, mem sen to, homaro atingos stando di civilizo ube ol povos evitare tropopolizado per restrikta la nombro di naski al nombro di morti accidentalala -- o voluntala.

Se nula ta kozi eventos pos altra kinadek yari (e kad oli esas probabla tam balde?), vu, kande vu evos sisadek yari, skribos altra letro simila ad olca. Vu subisos altra experienco simila al olca quan vu subisas nun. E vu facos la sama decido, komprende.

Por quo ne? Vu esos la sama persono itere.

Itere ed itere, por prezervar ica sekreto til ke homaro esos pronta.

Quante ofte vu sidos che skribtable simila ad olca, pensante la pensi quin vu pensas nun, sentante la chagreno quan vu nun sentas?

Esas klikto che la pordo e vu savas ke la seruro temporal apertesis e vu nun darfas lasar ica chambro, vu darfas komencar nova vivo por vu ipsa vice olta quan vu ja vivis e perdis.

Ma vu nun ne hastas por marchar rekte tra ta pordo.

Vu sidas ibe, gapante blinde rekte avan vu, vidante en la okulo dil mento kolektajo di speguli qui afrontas vu, quale olti en butiko di barbisto, reflektante la sama kozo itere ed itere, diminutante al fora disto.

**

La Duk-Duk.

da la redaktero

Kultelo fabrikata en Francia e vendata en multa landi en la diversa kontinenti.

Depos mea infanteso, me prizas la kulteli, e me kompris la mea unesma kande me ne evis plu kam dek yari. Ta unesma kultelo, vere esis nek tre bona, nek tre bela, ma esis nur kultelo komprita che mikra butiko di mikra vilajo di montaro nomizita Masivo Centrala di Francia. Nur kultelo de "souvenir, memorivo de sejorno en la vilajo.

Klare, me ne plu havas ol hodie, mem me ne plu tre memoras quale lu esis, me nur savas ke probable hodie on trovas simila chipa artiklo che la vendisti de artikli por turisti.

Tamen, ta kultelo esis quale irga kultelo quan me kompris pose, nur kultelo klozebla, quan on povas enirar sua posho, e quan on povas irga dio uzar por diversa taski, sensheligar nuci o despelizar frukti, sekar peco de ligno, apertar botelo, sekar la karno en sua plado, e multa altra mikra bezoni di la dio.

Hodie, kun blanka pilo en mea barbo, e poke plu pekunio en mea posho, me havas plura kulteli, quaze kolektajo, ma kolektajo uzebla, ne bela kulteli qui nur dormis ye vetrino, ma vera utensili quin me selektas irga dio por uzar oli. Me kompris kelka yari antee, bela "navaja en Toledo, Hispania, ube on ne plu fabrikis kulteli, nur espadi ye la *fashiono anciena. Ma ye omna stradi, multa vendisti vendis "vera kulteli di Toledo", facata ek "vera stalo di Toledo". Ula dio me parolos pri ta kultelo quan me kompris che la sola ankor fabrikanto de kulteli di ta famoza urbo, ma hodie me preferas evokar altra, plu chipa, la Douk-Douk /duk-duk/ quan me havis en la posho di me bicikleto depos multa yari.

La Duk-Duk (me skribos tale en Ido, nam la sono di la nomo en franca linguo es vere tale) es marvelo de simpleso! Tamen simpleso ne naiva, ma redukto de la ideo de kultelo klozebla a la maxim facileso di konstrukto per industrio. La Duk-Duk ne es un ek ta kulteli quin on vidas che la mestieristi di luxo, kun lamo qua on apene audacar akutigar, favorante skrapizar la aspekto de spogulo di la stalo, kun manchi tante richa de precoza materii ke on

nultempe audacar insertar lu en onua posho, favorante perdar lu, o mem nur desnetigar la senmakula plaketi de petri rara o de ivoro desegnita sorgoze da granda artisto specalista ye ta grabado. Ne! la Duk-Duk es facita ek stalo, nur stalo, ne mem ne-oxidigebla, nur stalo kun karbono qua sekas tre bone e quan on povas akutigar, ma qua esas sat bona por ne oxidigesar se on uzas ol sen tro granda neglijeso.

La entraprezo qua fabrikas la Duk-Duk esis en la urbo Thiers /tier/, la precipua centro de kultelerio di Francia. La manufakturo, quale ni konocas ol hodie, fondesis en 1835, tamen, segun la anciena dokumenti trovita, lua origeno semblas ankore plu olda, nam kelka marki konocesis depos 1616.

La familio Cognet /konye/ duktas ta fabrikeyo depos plura generacioni, avan mem la milito 1914/1918. Pos ta granda cataclismo, la maxim parto di la merkati di la entraprezo, precipue Rusia, perdesis. Do on kreis en 1929 la Duk-Duk por exportacar en nova landi, kun desegno di sorcisto maoria sur la mancho, imajo trovita en enciklopedio, kun la ideo de vendar la kulteli en la insuli di la Pacifica Oceano. Ma ta merkati ne funcionis quale esperabis la kultelisti. Nu! la suceso balde arivis altra-loke e la Duk-Duk vendesis tre bone en Afrika, notinde en la Magreba landi. Hodie ankor on fabrikas la Duk-Duk e on povas facile trovar ol en multa landi.

Quale vu vidas en la imajo supre, la simpleso de la kultelo es vere marveloza : nur un bona lamo, un mancho fabrikata ek stala tolo faldato, un resorto, un mikra stango ek tolo faldato por krear ringo dope, e du klovi por tenar ta peci ensemble.

La vorti di seglo-bateli

da la redaktero

On havas por la linguo IDO tre bona vortari pri la matematiko quan skribis la Dro Couturat da qua la libro en francazo pri la logiko esas anke hodie publikigita e lektinda. Ni havas lexiko pri biologio, medikala lexiko e mem radio-lexiko. Ma nula vortaro bone kompozita pri la bateli e lua uzi.

Me ne esas sat savanta por kreor tala verko, tamen, me deziras hike propozar kelka vorti pri la seglala navigo bateli. Kelka vorti ja existas en Ido, ma ne omna quin ni bezonas irga die navigante ye nia yoli.

Me uzas la vorto "yolo" por mikra batelo kun segla, quankam segun la landi ta vorto havas senco plu o min diferanta. Ma en mea bordo di maro, la yolo es anciena seglo-batelo, aproxime 5 metri longe, uzata por peskar, e me vidis ofte ke la Germaniani anke uzas en lua linguo di tala vorto pri mikra yakti.

La imajo supre montras la barko « La Maline » /la malin/, qua esas yolo di la °Pertuis /pertui/, ye la rivo atlantika di Francia, uzata por laborar da la anciena peskisto. Detras la batelo on vidas la Forto °Boyard /bwayar/ sat famoza en diversa televizioni di la mondo pro la ludo programi enrejistrata hike. Ye la horizonto, on divinas la insula di Oleron.

Ni havas en Ido diversa vorti qui ne nomizas tre klare diversa bateli : barko, yolo, kanoto. To quo on nomizas yolo hike es kanoto ibe, o barko. To ne es eroro da nia linguo, nur kustumis lokala, e on ne povas chanjar lo. Me ipsa havas batelo, modelo "kanoteko+" (videz sur la interreto la sito di la arkitekto : <http://www.kanota.info/kanoteko-1/>), on povas dicar pri ol : kanoto klare ; ma yolo certe ; evidentemente es barko, kun seglo e remili.

Do kanoto, barko, yolo, seglo e remili, ni vidas ta ja existanta vorti. Ankor la masto por tenar la seglo.

La yolo havas kareno. Do la masto plantesas verticale en, o sur, la kareno e tenas la seglo. En lo alto di la seglo, kelkafoye on havas yardo, ja existanta vorto, ma infre? Me ne trovis en la dicionarii la nombro di la yardo di la bazo di la seglo!

En franca linguo, on dicas °bôme, en angla °boom, °boma en la italiana, °baum en la germana, °botalon en la hispana. Por Ido, me propozas la radiko *bom, qua es la maxim konocata en la lingui europana, do *bomo, boma, bome, bomagar, edc.

La precipua seglo di la yolo es la granda-seglo, (forsan ankor dicata major-seglo o precipua seglo) hisata ye la masto per kordo. Ma en la barko, irga kordo bezonas nomizesar. Quale dicar pri ta kordo per qua on hisas la seglo? F : °drisse; I : °drizzo ; A : °halyard ; G : °fall ; H : °driza . La vorto "driso" ne existas ja en Ido, on selektabus sen timar *driso qua es facile dicebla da multi. Tamen, se on dicas hisokordo, o plu kurte hiskordo, to es same la nomo °halyard en angluazo, e on ne kreas nova radoko !

On hisas la granda seglo par la hiskordo di granda seglo, same on hisas la plu mikra seglo de pruo per la hiskordo di *fioko.

Pro quo *fioko? Nam se la franca linguo uzas °foc, la italiana °fiocco e la hispana °foque, on ne povas nomizar ta seglo "foko" qua havas ja altra senco en nia linguo. Do me unesme selektabis la vorto angla °jib, sat konocata, tamen jibeto ja existas, do se me propozus "jibo", mikra "jibo" esus quale jibeto. Cherpante en la lingui, me trovis °kliver di la slava lingui. Ma klivar es verbo di Ido, do klivero ja existas. Fine, me retrovenis a la vorto greka °φλόκος /flokos/ origino di la varianti europana, ma vice floko qua havas ja altra senco, me selektis la formo italiana °fiocco qua donas en Ido *fioko, nova vorto sen konkurenco en la nuna vortaro.

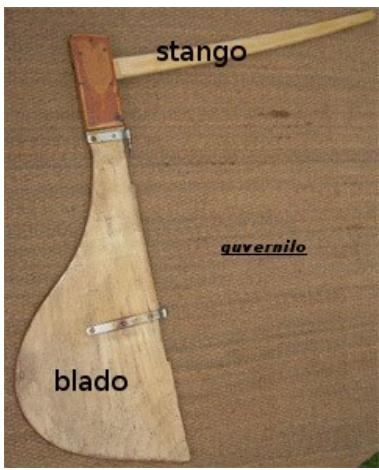
Altra *fioko, ma tre granda nomisezas en plura lingui fonetike /jenwa/ segun la urbo °Genova /jenova/ en Italia. Lo plu simpla es uzar ta formo en Ido *fioko di Jenova, Jenovana-fioko. E kande on hisas altra *fioko avan la *fioko precipua, on nomizas ta nova segla avan-fioko, ne plus, o forsan quale la anglani flugant-fioko.

La kordi per qui ni povas direktar la segli esas la eskoti. On trovas ta vorto kun steleto en la dicionario francazo/Ido da Couturat e de Beaufront de 1915. Me opinionas ke on povas obliviar la steleto e uzar ol sen problemo di koncienco. Do ni havas la eskoto di major-seglo, la eskoti di *fioko, la eskoti di avan-fioko, ed irga seglo havas lua eskoto o eskoti segun la bezono.

Ma quale nomizar la kordi o kabli qui impedas la

masto faliar? La sama dicionario de 1915 indikas ankor kun steleto la vorto *estayo, qua korespondas ye la franca °étaï, la angla °stay, la italiana °strallo, la germana °stag, la hispana °estay. Do la kablo qua iras de la pruo ye la masto es la estayo de pruo. Ma en diversa lingui on uzas vorti diferanta pri la kabli laterala, ma ne en omna lingui ; do me propozis a me ipsa uzar nur la vorto estayo (hodie, pos cent yari, sin steleto) kun komplemento por precizar : estayo di pruo (pruala estayo), estayi di pupo (pupala estayi), e uzar same la vorto estayo pri la laterala kabli, plu precize "sinistra estayo", "dextra estayo". Regretinde, to esus tro simpla, nam la vorto vanto ja esis de longa tempo en la olima vortari, sen steleto ! Probable ta vorto venis di la °want di la germana linguo. Do quale en francuazo, angluazo, germanuazo, italiuazo, hispanuazo, en Ido on distingas inter le kabli, estayi avanala e dopala, ed vanti laterala.

En diversa lingui quale la francuazo, on havas vorti specala por nomizar la sinistra e la dextra bordi di la navo, regardante vers la pruo. To semblas naturala por la marineri Franca, Angla, Germana o Hispana, tamen la Italiani nur bezonas la vorti sinistra e dextra. En Ido ni facos quale uli, e se on bezonus distingar inter la sinistra di la navo e la sinistra di la marinero, qua povas esar fronte la pupo, on povas dicar sinistra-bordo e, paralele dextra bordo.

La guvernero di la kanoto uzas la guvernilo, qua havas stango e "paleti" (kun steleto en 1915). Ma "paleti" havas anke la senco de pal-eto. Pro quo selektar tala vorto kande on povas tre bone trovar altra qua ne kolizionas ja existanta vorto ?

Vice ta "paleti" eroranta, ma proposas *blado segun la angla linguo, qua es plu bone motivata kam la "paleti" qua venis nur de la francuazo (sen vere tala senco en ta linguo!).

La drifto es la ago de driftar. Kande la vento bufas latere, se on ne havus plano por luktar kontre la drafto, la barko avancus quale krabi. Se la kareno ipsa ne es sat granda sub la aquo, on bezonas planko por kontragar la drifto. La diversa lingui ne esas de akordo por nomizar tala planko, mem en francuazo

on konfundas la drifto e la paradrifto. Nu ! me uzas naive paradrifto, ma to esas bona ideo, nam la sufixo "para" dicas "shirmar kontre". Me ne savas se paradrifto suficas o se ni devas preferar paradriftilo, ma l'unu o l'altru esas ja en la vortaro, nur per idala vortifado.

La kareno povesar kava, kun banki, ma anke kun ferdeko apertata per luki. La motoro povesar enbordo o exterbordo.

Por la remi on bezonas por bone tenar oli sur la bordo di la barco sive {remala} tenono, sive {remala} forketo. Klare to es nur imaji da me, ma en la konteksto, on ne bezonas plus, quoniam diversa lingui uzas tala imaji.

Cherpante la dicionarii, me trovis kelka vorti relatante la navi. Hike me skribas kelka ek li, ma to ne es la bona glosario pri marino, nur apertiva listo :

- *Stropo* : kordego, kun glito-nodo ye la du extremaji, e per qua onu embracas la kargaji por embarkar o desembarkar li.
- *Skunero* : seglo-batelo kun du masti, la plu granda avan la plu mikra.
- *Goeleto* : seglo-batelo kun du masti, la plu mikra avan la plu granda.
- *Ankro* : peco de fero (o altra materio) provizita ye punti quan onu imersas til la fundo di aquo ube olu akroche fixigas su tale ke la navo , sur la korpo di qua lu esas muntinta, retenesas.
- *Amaro* : kordego uzata por retenar navo, fixigar objekto en navo. (Ve! ankor problemo de sufixo : ne konfundez la amaro qua es kordego ed am-aro qua es ensemble de ami.)
- *rulado* : ocilado di la navo de dextre a sinestre ed inverse.
- *tangado* : ocilado di la navo alterne de la pruo a la pupo ed inverse.
- *balasto* : plomo, grossa sabluni o fer-skorii, o mem aquo, uzata en la navigo por igar la navi plu aquilibroza, per abasar la baricentro.
- *kilio* : asembllo longa e rezistiva de trabi, qua iras de la pruo a la pupo di la navo. Per extenso : en navi sen vera kilio, alia verticala fixita a la kareno sub la aquo qua agas kontre la drifto e permisas abasar la baricentro per balasto ek plombo o altra materio tre grava fixita ye lua bazo.

**

Linguala pagino

da la redaktero

Do on povas uzar ***optar** qua derivas en ***optato**, qua esas optata, e ***optiva**, qua povas optar. La vorto **optativo** povas gardar lua senco specala en gramatiko.

Vorti stelizita :

***optar** : ta verbala radiko es obtenita de la vorto "optativa" nur per des-sufixizo! (**optativo**: (gram.) Modo di la konjugo, qua expresas la deziro.)

Optata, per supreso de la sufici **-iv** ; formo participo pasiva ;

Optar, formo infinitiva di la verbo.

Definuro : ***opt-** radiko verbala ; ***optar** : selektar se on havas la deziro de facar lo, do kun nuanco de ne esar obligata de selektar.

Remarko : On mustas agnoskar ke reale, **optativo** es vorto aparta ube **-at** ed **-iv** ne esas sufici. La suficio **-iv** povas nur ligesar a radiko verbala ; quoniam la participo pasiva povas esar konsiderata quale radiko adjektiva, "optativo" ne povas esar vorto derivata per sufici de optar>optata.

***blado** : ta vorto remplacas « paleto » qua kolizonas la radiko « pal. » qua donas pal-eto.

•***REVIUO**

nova vorto propozata
vice la maluzata « re-
vuo » qua es ago e ne jor-
nalo.

Rimemorez :

la suficio « **-uaz** » probesa en Gazuyi por la nomi di la lingui, vice la nuna oficala nereguloza formi adjektiva.

Idolinguo

GAZUYI n°6 dicembro 2015
LIBERA REVIVO

Redaktero :Lenadi MOUCINA